

Tulvaniitty, Pikkukoskenpuisto, Viikinjyrkkä puistosuunnitelman hyväksyminen

Puistosuunnitelmasta tehtyjen muistutusten käsittely

1 Puistosuunnitelman nähtävilläolo

Puistosuunnitelma on ollut nähtävillä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 43 §:n mukaisesti 6.3 - 4.4.2019 välisen ajan. Suunnitelmien nähtävillä olosta on ilmoitettu yleistiedotteella.

Suunnitelmasta on tehty 17 muistutusta. Muistutuksista 16 koskee Tulvaniityn sillan rakentamista. Muistutukset on käsitelty seuraavassa.

2 Muistutukset Tulvaniityn sillasta

Puistosuunnitelmassa esitetyt puiston kulkuyhteyksiin liittyvän Tulvaniityn sillan muistutukset aihepiireittäin:

2.1 Tulvaniityn sillan sijaintia tulee muuttaa

- Vantaanjoen ylittävä puiston kulkuyhteys tulee toteuttaa katualueelle rakennettavan raitiotiesillan alapuolelle (kaksitasoisella siltaratkaisulla), joka on nykytilanteen mukainen ratkaisu. Koska nykyinen silta on toiminut pitkään, on vastaava siltaratkaisu toteuttamiskelpoinen. Nykyinen ratasilta voidaan myös kunnostaa.
- Vantaanjoen ylittävä puiston kulkuyhteys tulee toteuttaa raitiotiesillan yhteyteen samalle siltakannelle
- Vantaanjoen ylittävä puiston kulkuyhteys tulee toteuttaa raitiotiesillan viereen erilliselle sillalle
- Vantaanjoen ylittäviä siltoja on alueella tarpeettoman tiheästi, mikäli toteutetaan erillinen puistosilta

Vastaus:

Vantaanjoen ylittävän raittisiltaratkaisun osalta on katu- ja puistosuunnittelussa tutkittu monia erilaisia vaihtoehtoja, koska hankesuunnitelman siltaratkaisu ei ole tarkemmassa suunnittelussa osoittautunut toteuttamiskelpoiseksi. Puistosuunnitelmassa esitetty raittisiltaratkaisu ja sijainti on valittu virkistysreittien jatkuvuuden, jalankulun ja pyöräilyn turvallisuuden, talvikunnossapidon toimivuuden sekä Vantaanjoen uoman vaatimusten perusteella.

Vantaanjoen suuntaiset ulkoilureitit ovat tärkeä osa alueen virkistysreitistöä, joiden jatkuvuus on tärkeää säilyttää. Vantaanjoen suunnassa Maaherrantien

kohdalla alueellinen virkistysreitti jatkuu etelään vain Vantaanjoen itäpuolella, jonka vuoksi sujuva kulkuyhteys Vantaanjoen ylitse on tärkeä. Lisäksi on tärkeää, että Maaherrantiellä kulkeva pyöräilyn laatukäytävä on sujuva ja turvallinen, eikä laskeudu tarpeettomasti puistoon ja risteä tasossa puiston virkistysreittien kanssa.

Suunnitelman mukaisella raittisillan sijainnilla noudatellaan pääosin alueen nykyisiä maastonmuotoja ja saavutetaan loivat ja esteettömät kulkuyhteydet nykyisille puistokäytävälle ja Vantaanjoen ylitse. Nykyiset kulkuyhteydet puistossa eivät muutu oleellisesti. Pyöräilyn laatukäytävä ei risteä virkistysreittien kanssa. Raittisillan sijainnissa on huomioitu alueen luonto- ja maisema-arvot ja esitetty ratkaisu, joka sopeutuu ympäristöönsä huomioiden hankesuunnitelman lähtökohtainen laatutaso (kohdan 2.4 mukaan). Rakentamisen laajuus ja vaikutukset luontoarvoihin on arvioitu kohtuullisiksi (kohdan 2.3 mukaan).

Nykyisen kaltainen kahteen tasoon rakennettu siltaratkaisu (puiston kulkuyhteys raitiotiesillan alla) on tutkittu suunnittelussa. Raitiotiesillan alapuolelle ei jää riittävästi tilaa puiston kulkuyhteyden edellyttämälle talvikunnossapidon huoltokorkeudelle ja Vantaanjoen tulvatilanteen edellyttämälle vapaan aukon korkeudelle. Nykyinen siltaratkaisu ei täytä nykyisiä tulvatilanteen ohjevaatimuksia eikä ole talvikunnossapidettävissä. Jotta sillan alapuolelle saataisiin riittävästi tilaa, sillan ja kadun korkeusasemaa tulisi korottaa selvästi nykyisestä, joka nostaisi ja siten levittäisi koko katupenkerettä puistoon pitkällä matkalla. Kadun korottaminen aiheuttaisi mittavat pohjanvahvistus- ja maanrakennustyöt laajalla alueella, josta aiheutuisi suuria vaikutuksia ja häiriöitä ympäristöön.

Puiston kulkuyhteyden linjaaminen raitiotiesillalle raitiotien viereen on tutkittu suunnittelussa. Kulkuyhteyksiä puistosta raitiotiesillalle ei voida järjestää sujuvina, koska nousu alhaalta puistosta ylös sillalle edellyttää pitkät ramppimaiset kulkuyhteydet puistoon. Ratkaisu edellyttää merkittäviä muutoksia puiston nykyisiin kulkuyhteyksiin ja Vantaanjoen ylityksen sujuvuus huononee selvästi nykytilanteesta.

Puiston kulkuyhteyden linjaaminen raitiotiesillan vieressä erillisellä raittisillalla on tutkittu suunnittelussa. Raittisilta joudutaan nostamaan verrattain korkealle, jotta sen alapuolelta mahtuvat nykyiset ratasillan alittavat virkistysreitit. Tällöin sillalle nousu edellyttää ramppimaisia kulkuyhteyksiä sillalle aiheuttaen oleellisia muutoksia nykyisiin puiston kulkuyhteyksiin. Vantaanjoen ylityksen sujuvuus huononee selvästi nykytilanteesta. Mikäli raittisilta rakennetaan alemmalle korkeusasemalle niin, että sillalle kulku on sujuvaa, sillan alapuolelle ei jää tilaa kulkuyhteyksien vaatimalle alikulkukorkeudelle. Tällöin raittisilta ei voi sijaita raitiotiesillan vieressä, jotta puistossa kulku on mahdollista järjestää. Tämän vuoksi puistosuunnitelmassa raittisilta on sijoitettu kauemmas raitiotiesillasta.

Vantaanjoen ylittävien siltojen määrä alueella määrittynyt tarvittavien kulkuyhteyksien ja niiden laatutason kautta. Siltoja rakennetaan vain, jos ei saavuteta riittävän hyvää yhteyttä muutoin.

2.2 Tulvaniityn siltaratkaisu on kustannuksiltaan kallis.

Vastaus:

Siltaratkaisun kustannukset määrittää sillan laatutaso. Laatutasoa ohjaavat liikennejärjestelyiden toimivuus ja turvallisuus, ympäristöön sovittaminen, ylläpidettävyyys sekä Vantaanjoen omaan liittyvät vaatimukset (kohdan 2.1 mukaan).

Siltatyypin osalta on valittu hankesuunnitelman lähtökohdan mukainen laatutaso (siltapaikkaluokitus luokka I-II). Hankesuunnitelman ja siten myös puistosuunnitelman lähtökohta on, että sillasta tulee osa arvokasta ympäristöä. Suunnitelmassa siltapaikka muodostuu siltaparista, joista raitiotiesilta on ratkaisultaan tyyppillinen betonisilta ja raittisilta on korkealuokkainen kaarisilta. Siltapari on harkittu ja se noudattaa kokonaisuutena hankesuunnitelman luokitusta.

2.3 Tulvaniityn siltaratkaisu aiheuttaa merkittävää haittaa alueen luontoarvoille, erityisesti Viikinjyrkän kohdalla:

- Vantaanjoen länsipuolella silta, sen alta siirtyvä ulkoilureitti ja kanoottivajan piha-alueen laajennus etelään tulisivat sijoittumaan hyvin arvokkaaksi luokitellun kääpä- ja orvakka-alueen päälle. Jokivarren järeät ja näyttävät koivut pitäisi myös kaataa. Rakennustöiden alle jäisi uusin hammashytykän löytöpaikka.
- Vantaanjoen itäpuolella sillan ja sen alta siirtyvän kevyen liikenteen reitin alle tulee jäämään kaistale lahoppuustoista kosteaa lehtoa kymmenien metrien matkalta. Kaupungin luontotietojärjestelmä määrittelee lehdon hyvin arvokkaaksi kasvikohteeksi. Ulkoilutie tulee ulottumaan kalliorinteen juurelle tai osin sen päälle, ja myös Viikinjyrkän alaosan vanha lehtokuusikko on vaarassa.
- Alue on arvokas metsäkohde ja mukana metso-ohjelmassa. Vaaralliset, kaadettavaksi todettavat puut tulisi jättää lahoppuiksi maastoon
- Viikinjyrkän rinne toimii liito-oravan liikkumisalueena, kuusien heikentyminen heikentäisi lajin elinolosuhteita alueella
- Tulvaniityn ja Pikkukoskenpuiston läpi pohjois–etelä -suuntaisesti kulkee ekologisten yhteyksien verkoston runkoyhteys
- Alue on linnustollisesti merkittävä kohde. Puiden kaatamista lintujen pesimäaikana tulisi välttää
- Maaherrantien alikulun ja sähkölinjan välillä on kevyenliikenteen väylän oikealla puolella merkitty poistettavaksi neljä isoa koivua ja muutama haapa. Vain muutaman kymmenen metrin päässä on asuttu kanahaukan pesä. Puut on ehdottomasti säilytettävä.

- Ketun on nähty liikkuvan Viikinmären Jyrkällä samaa tiettyä reittiä, ketun pesä on rinteessä.

Vastaus:

Vantaanjoen ylittävän siltaratkaisun osalta on katu- ja puistosuunnittelussa tutkittu monia erilaisia vaihtoehtoja. Tässä yhteydessä ei ole löydetty toteuttamiskelpoista ratkaisua, jossa kaikki kulkuyhteydet voitaisiin toimivasti toteuttaa katualueelle yhdelle sillalle (ks. kohta 2.1), jolloin rakentamisen laajuus olisi jonkin verran suunnitelmassa esitettyä pienempi. On huomioitava, että kadulle rakennettava uusi ratasilta ja HSY:n jäteveden runkoviemärin saneeraaminen edellyttävät suurelta osin samat työalueet Vantaanjoen länsi- ja itäpuolelta kuin kahden sillan ratkaisu.

Vantaanjoen ympäristössä on monia luontoarvoja. Vantaanjoen uoma on NATURA-aluetta johtuen vuollejokisimpukasta. Raide-Jokerin vaikutuksista vuollejokisimpukoihin on tehty NATURA-arviointi. Ennen sillanrakennustöiden alkamista vuollejokisimpukat siirretään ELY-keskuksen ohjeiden mukaisesti työmaan alta pois.

Vantaanjoen itäpuolen kalliometsä on vapaaehtoiseen suojeluun perustuvaa METSO-aluetta. Raittisilta tulee rakentamaan kallion alareunaan. Rantaniityltä ja kallion alapuolelta joudutaan kaatamaan puita. Rantaniityn osalta myös kadulle rakennettavan raitiotiesillan työalue edellyttää rantaniityn puiden kaatamisen. Viikinjyrkän kallion alaosalla raittisiltaratkaisu edellyttää lisäksi mahdollisen huonokuntoisen vaarallisen puuston poistamista kulkuyhteyden vierestä. Osa kaadettavista puista viedään ylärinteeseen maapuiksi lahoamaan lahoppuujatkumon turvaamiseksi. Hammashytykän uusi kevään aikana löytynyt paikka käydään läpi ja huomioidaan lahoppuujatkumon osalta. Kaadettujen puiden tilalle istutetaan uusia puuntaimia.

Vantaanjoen länsipuolella metsikkö on lahottajasienilajin elinympäristöä. Puistosuunnittelussa on varmistettu, että uusittavaa HSY:n jäteveden runkoviemäriä ei sijoiteta nykyisen puistoraitin eteläpuolelle metsikköön vaan se linjataan mahdollisimman lähelle katua, katualueen ja puistoalueen rajalle. Maaherrantien eteläpuolella, kadun penkereen ja nykyisen puistoraitin väliseltä alueelta joudutaan kaatamaan nykyinen puusto HSY:n jäteveden runkoviemärin sekä Maaherrantien kadun rakentamisen vuoksi. Vantaanjoen ranta-alueella joudutaan kaatamaan muutamia suurempia puita jätevesiviemärin ja raittisillan rakentamisen myötä. Kanoottivajan piha-alue päällystetään kivituhkalla, joka ei aiheuta puiden kaatamista.

Liito-oravan liikkumismahdollisuudet eivät heikenny rakentamisen myötä. Vantaanjoen varressa kulkee ekologinen runkoyhteys. Ekologinen yhteys alueella säilyy rakentamisen päätyttyä; suunnitelman mukaisilla siltaratkaisuilla Vantaanjoen reuna-alueille jää paljon tilaa eläinten joen suuntaisen liikkumiselle.

Raide-Jokerin tavoiteaikataulu edellyttää Tulvaniityn sillan rakentamistöiden aloittamisen tulevana kesänä 2019. Lintujen pesimäaikana kaadetaan mahdollisimman vähän puita, mutta osa puunkaadoista joudutaan tekemään kesällä pesimäaikana. Osa kaadettavista puista jätetään maastoon maapuiksi lahopuujatkumon turvaamiseksi.

2.4 Tulvaniityn siltaratkaisu aiheuttaa merkittävää haittaa virkistys- ja maisema-arvoille:

- Keskellä luontoa ei ole tarvetta ylimääräiselle sillalle ja sen muotoilulle. Kaartuva kävelysilta rikkoisi hienon historiallisesti muodostuneen Kalliometsäniittymämaiseman
- Puustoinen metsä on tärkeää virkistyksen ja maiseman kannalta. Jokivarresta ja nykyiseltä ylikulkusillalta avautuu metsäinen maisema etelään Pikkukosken suuntaan. Vastaavia metsäisiä jokirantoja ei ole Helsingissä jäljellä paljonkaan.
- Viikinjyrkän kohdalla metsäinen kaistale on kapea, ja puuston poistaminen rinteeltä rikkoisi maiseman, kun rinteeseen päällä olevat talot tulisivat näkyviin.
- Viikinmäen jyrkkä tuhoutuu, jos silta nostetaan suunniteltuun korkeuteen.
- Maisemahaitta jatkuu kymmeniä vuosia, vaikka uutta puustoa alueelle istutettaisiin.

Vastaus:

Vantaanjoen ylittävän siltaratkaisun osalta on katu- ja puistosuunnittelussa tutkittu monia erilaisia vaihtoehtoja. Tässä yhteydessä ei ole löydetty toteuttamiskelpoista ratkaisua, jossa kaikki kulkuyhteydet voitaisiin toimivasti toteuttaa katualueelle yhdelle sillalle (ks. kohta 2.1).

Hankesuunnitelmassa Vantaanjoen ylittävä yhdistetty rata-, jalankulku- ja pyöräilysilta on suunniteltu arkkitehtuuriltaan arvokkaan paikan identiteettiä korostavana. Koska hankesuunnitelman yhteen katusillan perustuva siltaratkaisu ei tarkemmassa suunnittelussa osoittautunut toteuttamiskelpoiseksi, katu- ja puistosuunnittelussa vertailtiin siltapaikan osalta erilaisia siltatyyppisiä kahden sillan siltaparille. Suunnitelmaan valittiin katualueelle eleetön raitiotie- ja pyörätiesilta ja puistoalueelle korkeat arkkitehtuurin ja maiseman vaatimukset huomioiva raittisilta.

Tulvaniityn silta sijoittuu maisemassa raitiotiesillasta noin 130 metriä etelään. Sijainti on valittu maisemallisesti tukeutumaan Viikinmäen kalliorinteeseen alapuolelle. Silta ylittää Vantaanjoen mahdollisimman matalalla, jotta kulkija pääsee mahdollisimman lähellä vesipintaa. Silta on suunniteltu ”läpinäkyväksi” niin, että Vantaanjokimaisemaan ei tule visuaalista estettä: kansi on ohut ja teräskaari ilmava.

Puustosilta toteuttaa hankesuunnitelman siltaratkaisun arkkitehtuurin laatutasoa ja kaupunkikuvallisia tavoitteita. Silta on kannateltu näyttävällä, yläpuolisella teräskaarirakenteella. Sillan arkkitehtuurilla on tavoitteena korostaa arvokasta siltapaikkaa. Raittisilta korostaa paikkaa myös kadun pyörätieltä ja raitiotieltä katsottuna.

Raittisilta muodostaa hyvän paikan etelään suuntautuvan maiseman tarkasteluun, koska sillan kantava kaarirakenne sijoittuu kokonaisuudessaan pohjoisen puolelle.

Puustoa ei poisteta Viikinjärjän yläosasta. Puiston kulkuyhteyden korkeusasema on Viikinjärjän edessä +9 ja +11 välillä. Nykyinen maanpinta on kohdassa noin +8 -tasossa. Viikinjärjän korkeusaseman osalta kallion järkin rinne nousee tasoon +23 saakka, josta kallio jatkuu hieman loivemmin kallion laelle noin +34 – tasoon saakka. Olevaa puustoa joudutaan työmaan takia poistamaan Viikinjärjän rinteen alapuoliselta alavalta alueelta, raittisillan eteläpuoleiselta rantaniityltä ja tulvaniityn sillan rakentamisen ja nykyisen ulkoilutien kaakkoispuolelle kaartuvan uuden käytävälinjauksen alalta. Työmaatoimenpiteet eivät koske maisemassa merkitsevää rinne- ja lakipuustoa. Kohdassa, jossa uusi käytävä tulee lähimmäksi rinnettä, tarkastellaan jatkosuunnittelussa mahdollisuus linjata puistokäytävää hieman kauempaa kalliota.

Metsäinen näkymä silloilta etelään säilyy edelleen ja vaikutus rakennusten näkymiseen maisemassa arvioidaan vähäiseksi. Alavalle alueelle syntyvät työmaan jäljet ja muuttuva käytävälinjaus maisemoidaan luonnonmukaiseksi niityksi, johon rakentamisen jälkeen ennallistuu olevan rantaniityn kaltaista pensaikkaa ja puustoa.

3 Muistutus ulkokuntoilupaikasta

Muistutuksessa esitetään, että Maaherrantien ja Viikinjärjän väliin sijoittuva nykyinen ulkokuntoilupaikka tulee säilyttää tai sijoittaa lähistölle niin, että alueen asukkailla on mahdollisuus edelleen käyttää kuntoilulaitteita. Ulkokuntoilupaiikkaa käytetään yhä kasvavissa määrin.

Vastaus:

Raide-Jokerin rakentamisen ajaksi ulkokuntoilulaitteet siirretään pois rakentamisalueelta. Laitteiden sijoituspaikkaa selvitetään tällä hetkellä, tavoitteena on sijoittaa ne mahdollisimman lähelle nykyistä paikkaa. Raide-Jokerin rakentamisen valmistuttua on mahdollista palauttaa ulkokuntoilupaikka alueelle nykyisen paikan viereen, mikäli rakentamisen aikainen sijoituspaikka ei ole sijainniltaan yhtä hyvä ja voida toteuttaa pysyvänä paikkana. Asia käydään läpi kaupungin ulkoliikuntapalveluiden kanssa, joka vastaa ulkokuntoilupaiikkojen verkostosta.

Liikenne- ja katusuunnittelu
Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu

1.5.2019

4 Muutokset katu- ja puistosuunnitelmiin

Muistutuksien perusteella on tarkastettu rakentamisen vaikutukset puistoon ja linjattu erillisessä HSY:n suunnitelmassa esitettävä jäteveden runkoviemäri mahdollisimman lähelle Maaherrantien katua. Puistosuunnitelmassa on tarkennettu poistettavan, säilytettävän ja istutettavan puuston merkinnät.

Muistion vakuudeksi
Olli Haanperä
Sari Knuuti